

СТАН ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ: МОНІТОРИНГ ЗА 2021 РІК

А. Є. ПОЧУКАЛІН

*Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН (Чубинське, Україна)**<https://orcid.org/0000-0003-2280-5371> – А. Є. Почукалін**PoAnYe@ukr.net*

У 2021 році зареєстровано 313335 тис. голів тварин, у тому числі 202243,1 тис. гол. (94,8%) свійської птиці, 5608,8 тис. гол (2,6%) свиней, 2644,0 тис. гол. (1,2%) великої рогатої худоби, 1544,0 тис. гол (0,7%) кролів, 607,1 тис. голів (0,5%) овець та кіз, 180,8 тис. гол. (0,1%) коней. Частка поголів'я сільськогосподарських тварин у підприємствах становить 55,6%, а у господарствах населення – відповідно 44,4%. До активної частини тваринництва виділено 3519,2 тис. голів (крім бджільництва та рибництва), яке розміщене у 528 племінних статусах. За породністю – це поголів'я 23 порід великої рогатої худоби молочного та м'ясного напрямів продуктивності, 10 порід свиней, 9 порід овець та 10 порід коней, 7 кросів курей, 1 крос качок, 2 породи гусей та 1 порода страусів. До того ж використовують 20 видів риб та 2 породи бджіл. Щодо середнього надою на корову, то він за 2021 рік становив 5155 кг, у тому числі 8130 кг у племінній частині. У підприємствах надоюють 6863 кг молока на корову, а у населення – 4604 кг. За звітний рік вироблено 8713,9 тис. т молока, яєць всіх видів – 14071,3 млн. шт, вовни усіх видів – 1497 т та меду – 68558 т, у тому числі на одну особу – 58,9 кг м'яса у забійній вазі, 210,6 кг молока та 340 яєць.

Ключові слова: сільськогосподарські види, поголів'я, виробничі показники, надій, породи, типи, кроси, види

STATE OF LIVESTOCK IN UKRAINE: MONITORING FOR 2021

A. Ye. Pochukalin

Institute of Animal Breeding and Genetics nd. a. M.V.Zubets of NAAS (Chubynske, Ukraine)

In 2021 years, 313335 thousand heads of animals were registered, including 202243.1 thousand heads (94.8%) of poultry, 5608.8 thousand heads (2.6%) of pigs, 2644.0 thousand heads (1.2%) of cattle, 1544.0 thousand heads (0.7%) of rabbits, 607.1 thousand heads (0.5%) of sheep and goats, 180.8 thousand heads (0.1%) horses. The share of livestock of agricultural animals in enterprises is 55.6% and in households 44.4% respectively. 3519.2 thousand heads (except for beekeeping and fish farming) are allocated to the active part of animal husbandry, which are located in 528 breeding farms. By breed, this is a population of 23 breeds of dairy and meat cattle, 10 breeds of pigs, 9 breeds of sheep and 10 breeds of horses, 7 crosses of chickens, 1 cross of ducks, 2 breeds of geese and 1 breed of ostriches. In addition, 20 species of fish and 2 breeds of bees are used. The average milk yield per cow for 2021 was 5155 kg, including 8130 kg in the breeding part. 6863 kg of milk per cow was obtained in enterprises, and 4604 kg was obtained in households. During the reporting year 8713.9 thousand tons of milk were produced; 14071.3 million eggs of all types, 1497 tons of wool of all types, and 68558 tons of honey, including 58.9 kg of meat in slaughter weight, 210.6 kg of milk and 340 eggs per person.

Keywords: agricultural species, livestock, production indicators, milk yield, breeds, types, crosses, species

Вступ. Відомим є факт, що сільське господарство і тваринництво зокрема є невід'ємною частиною економіки, яка забезпечує країну не тільки фінансовими відрахуваннями, але й формує базис продовольчої безпеки за виробництвом сировини, переробки і виго-

товлення продуктів харчування для подальшого споживання населення. Тому особливо важливо для тваринництва проводити моніторинг за чисельністю, рівнем продуктивності тварин, а також валовим виробництвом сировини тваринного походження (м'яса, молока, вовни, меду, яєць). Авторами досліджено, певні проміжки часу з визначенням продуктивності сільськогосподарських тварин, питомої ваги продукції тваринництва України у світовому виробництві, динаміки структури поголів'я тварин та пріоритетні напрямками державного регулювання [1–10].

Актуальним і невирішеним є поєднання даних щодо загального стану тваринництва і його племінної частини за видами сільськогосподарських тварин.

Метою і завданнями досліджень було провести моніторинг тваринництва, де основними показниками є загальне поголів'я, а також його розмежування за категоріями господарств та областей. Встановити кількість тварин за видами, враховуючи племінну частину та природно-кліматичні зони України. Також планується подати дані щодо обсягу виробництва продукції сільськогосподарських тварин.

Матеріали та методи досліджень. Чисельність сільськогосподарських видів та виробництво продукції тваринництва представлена з щорічного статистичного збірника Тваринництво України, а племінна частина – за Державним реєстром суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2021 рік, матеріали яких знаходяться у вільному доступі. Скорочення областей наводили згідно Наказу «Про затвердження правил написання українських географічних назв на картах та в інших виданнях» а порід, типів, кросів та видів в описі племінної частини сільськогосподарських тварин.

Результати досліджень. Чисельність тварин на 1 січня 2022 року становила 213335 тисяч голів, де 94,8% займають свійська птиця усіх видів, 2,6% свині, 1,2% велика рогата худоба, 0,7% кролі, 0,5% вівці та кози і 0,1% коні (табл. 1). Слід відмітити, що поголів'я великої рогатої худоби у підприємствах займає 38%, у той час населення – 62%. Відповідно інші види сільськогосподарських тварин мають наступні значення: кролі – 37,5% в підприємствах та 72,5% у населення; свині – 63,8% та 36,2%; вівці та кози – 15,3% та 84,7%; коні – 5,2% та 94,8% і свійська птиця – 56,1% в підприємствах та 43,9% у населення. Найбільше співвідношення підприємств до населення спостерігається за чисельністю овець і кіз – 1:6 та коней – 1:18.

1. Поголів'я тварин сільськогосподарських видів, тис. голів

Показник	Вид:						
	велика рогата худоба	кролі	свині	вівці	кози	коні	птиця
Чисельність тварин, тис. гол.	2644,0	1544,0	5608,8	607,1	487,2	180,8	202243,1
У тому числі:							
– підприємства	1003,4	424,6	3576,9	156,0	12,5	9,4	113478,9
– господарства населення	1640,6	1119,4	2031,9	451,1	474,7	171,4	88764,2
Поголів'я активної (племінної) частини, тис. гол.	340,3	–	138,5	37,2	–	2,9	3000,3

За матками сільськогосподарські види розподілились наступним чином: 1544,0 тисячі корів (58,4% від загального поголів'я), у тому числі у підприємства 424,6 тис. гол. (42,3%) та господарствах населення 1119,4 тис. гол. (68,2%), 333,6 тисяч основних свиноматок (5,9% від загального поголів'я), у тому числі у підприємства 220,8 тис. гол. (6,2%) та господарствах населення 112,8 тис. гол. (5,5%), 399,3 тисячі вівцематок та ярок (64,8% від загального поголів'я), у тому числі у підприємства 84,6 тис. гол. (54,2%) та господарствах населення 314,7 тис. гол. (69,7%), 376,2 тисячі козематок (77,2% від загального поголів'я), у тому числі у підприємства 9,4 тис. гол. (75,2%) та господарствах населення 366,8 тис. гол. (77,3%), 93,4 тисячі кобил від 3-х років і старші (51,6% від загального поголів'я), у тому числі у підприємства 3,7 тис. гол. (39,4%) та господарствах населення 89,7 тис. гол. (52,3%).

Поголів'я великої рогатої худоби у регіонах має свої особливості. Так, найбільшою (понад 150 тис.) за кількістю худоби є Вінницька, Житомирська та Хмельницька області. У той час, як у дев'яти областях цей показник не перевищує 100 тис. голів (табл. 2). Найбільш чисельною (понад 400 тис.) за поголів'ям свиней є Донецька, Київська та Львівська області. Менше 100 тис. свиней зареєстровано у Луганській, Миколаївській, Сумській та Львівській областях. Частка племінного поголів'я має широку варіабельність. У скотарстві вона коливається від 3,3% до 31,4%, свинарстві від 0,7% до 11,4% та у вівчарстві від 0,2% до 32,0%.

Поголів'я коней в Україні має найнижче значення серед сільськогосподарських видів. У регіонах ситуація наступна: Херсонська (0,5 тис. гол.), Донецька (0,6, у т. ч. активної частини 0,3), Запорізька (0,6 у т. ч. 0,2), Дніпропетровська (0,8 у т. ч. 0,1), Луганська (0,8 у т. ч. 0,4), Харківська (1,3 у т. ч. 0,2), Миколаївська (1,4 у т. ч. 0,03), Черкаська (2,0 у т. ч. 0,1), Полтавська (2,1 у т. ч. 0,2), Кіровоградська (2,4 у т. ч. 0,2), Київська (3,2 у т. ч. 0,2), Чернівецька (4,4 у т. ч. 0,2), Чернігівська (4,7), Вінницька (5,2), Сумська (5,8 у т. ч. 0,06), Закарпатська (6,0 у т. ч. 0,03), Івано-Франківська (6,7), Одеська (7,5 у т. ч. 0,03), Тернопільська (14,6 у т. ч. 0,1), Хмельницька (15,6), Житомирська (21,8), Рівненська (22,1), Львівська (23,5 у т. ч. 0,09) та Волинська (27,2 тис. гол.).

На 1 січня 2022 року в Україні нараховувалось 202243,1 тис. голів свійської птиці, де 113478,9 тис. гол. (56%) у підприємствах та 88764,2 тис. голів (45%) у населення. За видами птиця розподілилась наступним чином: кури та півні – 186623,0 тис. голів (111706,0 тис. гол. (59,8%) у підприємствах проти 74917,0 тис. голів (40,2%) у населення); гуси – 3430,4 тис. голів (57,4 тис. гол. (1,7%) у підприємствах проти 3373,0 тис. голів (98,3%) у населення); качки – 9959,9 тис. голів (195,8 тис. гол. (1,9%) у підприємствах проти 9764,1 тис. голів (98,1%) у населення) та індики – 1510,7 тис. голів (845,0 тис. гол. (55,9%) у підприємствах проти 665,7 тис. голів (44,1%) у населення). Регіонами де зосереджено найбільшу кількість птиці є – Львівська (11576,9 тис. гол.), Вінницька (38064,2 тис. гол.), Черкаська (25423,8), Київська (22440,5) та Дніпропетровська (20687,1 тис. гол.) області. Активна частина популяції становить 3000,1 тис. голів (1,5% загального поголів'я), у тому числі 2996,3 тис. курей Запорізької, Київської, Полтавської, Черкаської областей, 6,9 тис. качок Черкаської області, 0,5 тис. гусей Харківської області та 0,3 тис. страусів Дніпропетровської та Закарпатської областей.

Утримують кролів в усіх областях України. Їх чисельність у різних регіонах не однакова і становить відповідно, 341,5 тис. голів у Вінницькій, 128,6 у Волинській, 128,6 у Дніпропетровській, 172,5 у Донецькій, 476,5 у Житомирській, 58,0 у Закарпатській, 52,3 у Запорізькій, 62,9 у Івано-Франківській, 574,1 у Київській, 100,4 у Кіровоградській, 30,7 у Луганській, 261,7 у Львівській, 100,2 у Миколаївській, 316,8 у Одеській, 254,4 у Полтавській, 18,8 у Рівненській, 155,6 у Сумській, 120,5 у Тернопільській, 224,0 у Харківській, 48,2 у Херсонській, 202,4 у Хмельницькій, 204,6 у Черкаській, 85,8 у Чернівецькій та 251,5 тис. голів у Чернігівській. Слід відмітити, що у Харківській (0,4 тис. гол.) та Черкаській (45,9 тис. гол.) областях наявні відомості чисельності кролів у підприємствах.

Щодо бджільництва, то у вище зазначений період утримували 2686 тис. бджолосімей, у тому числі 37,1 тис. бджолосімей або 1,4 % у підприємствах. Кількість бджолосімей у господарствах усіх категорій за регіонами наступна: Вінницька (193,6 тис.), Волинська (24,8), Дніпропетровська (121,8), Донецька (140,0), Житомирська (177,1), Закарпатська (68,1), Запорізька (104,1), Івано-Франківська (143,6), Київська (49,9), Кіровоградська (131,8), Луганська (87,8), Львівська (64,7), Миколаївська (162,0), Одеська (103,0), Полтавська (135,9), Рівненська (41,4), Сумська (131,1), Тернопільська (70,0), Харківська (116,8), Херсонська (86), Хмельницька (292,7), Черкаська (103,5), Чернівецька (91,4), Чернігівська (44,9). Активна частина бджолосімей племінної частини становить 10440 штук, або 0,4% загальної чисельності.

2. Поголів'я тварин в усіх категоріях господарств та частка їх племінної частини

Область	Велика рогата худоба:			Свині:			Вівці та кози:		
	чисельність тварин, тис. голів	% від загальної чисельності	% племінної частини	чисельність тварин, тис. голів	% від загальної чисельності	% племінної частини	чисельність тварин, тис. голів	% від загальної чисельності	% племінної частини
Вінницька	185,6	7,0	13,8	203,0	3,6	3,0	26,7	2,4	0
Волинська	102,5	3,9	18,4	237,4	4,2	0,7	18,4	1,7	0,5
Дніпропетровська	87,6	3,3	14,4	296,8	5,3	0,5	44,5	4,1	5,2
Донецька	45,9	1,7	19,4	406,6	7,2	1,0	34,9	3,2	0
Житомирська	153,7	5,8	8,6	117,7	2,1	0	21,2	1,9	3,8
Закарпатська	118,2	4,5	0	221,3	3,9	0,5	139,0	12,7	0
Запорізька	53,9	2,0	8,5	126,6	2,3	10,3	54,8	5,0	1,3
Івано-Франківська	110,2	4,2	3,9	287,5	5,1	0,4	28,3	2,6	0,2
Київська	103,6	3,9	31,4	639,1	11,4	1,5	36,9	3,4	1,1
Кіровоградська	70,1	2,7	12,0	195,9	3,5	2,6	28,3	2,6	0
Луганська	33,5	1,3	0,3	40,9	0,7	5,9	19,8	1,8	0
Львівська	126,7	4,8	4,8	435,3	7,8	5,5	29,8	2,7	0,7
Миколаївська	66,6	2,5	11,6	67,7	1,2	8,1	41,3	3,8	3,4
Одеська	136,9	5,2	3,8	125,7	2,2	3,2	263,1	24,0	2,7
Полтавська	187,3	7,1	17,0	318,8	5,7	5,6	44,2	4,0	3,2
Рівненська	82,9	3,1	15,7	220,9	3,9	0	17,9	1,6	0
Сумська	105,1	4,0	17,8	88,5	1,6	1,4	29,9	2,7	0
Тернопільська	128,8	4,9	15,1	387,3	6,9	5,6	17,1	1,6	14,6
Харківська	134,2	5,1	14,8	157,1	2,8	0,4	47,3	4,3	2,3
Херсонська	57,3	2,2	10,3	52,6	0,9	5,3	21,1	1,9	19,0
Хмельницька	218,2	8,3	12,1	357,4	6,4	2,4	40,3	3,7	32,0
Черкаська	130,0	4,9	22,7	327,9	5,8	0,4	25,2	2,3	0
Чернівецька	69,9	2,6	3,3	107,7	1,9	4,5	42,2	3,9	3,6
Чернігівська	135,3	5,1	17,7	189,2	3,4	0	22,1	2	0

До активної (племінної) частини виділено 3519,2 тис. голів (крім бджільництва та рибництва), у тому числі великої рогатої худоби – 9,6%, свиней – 3,9%, овець – 1,1%, коней – 0,1% та птахів – 85,3%. Крім того, в активній частині популяції великої рогатої худоби проходить розподіл за спеціалізацією, а саме за молочним і м'ясним скотарством, до якого належать відповідно 320,0 тис. гол. та 20,3 тис. гол. Маточне поголів'я племінної частини нараховує 188002 матки, у тому числі: 141522 корови молочного та 8401 корів м'ясного напрямів, 13757 основних свиноматок, 23123 вівцематки та ярки старші 1 року та 1199 конематок. Загалом зареєстровано 530 племінних статусів, у тому числі у скотарстві – 377, свинарстві – 68, вівчарстві – 30, конярстві – 39 та птахівництві – 16.

Основними статусами за даними Державного реєстру суб'єктів племінної справи у тваринництві є – племінні заводи та репродуктори. Зареєстровано 139 племінних заводів у молочному скотарстві зі загальною чисельністю 174607 голів, у тому числі 75803 корови та 27 статусів у м'ясному з поголів'ям 13243 тварини, з яких 5708 корів. Також відповідний статус мають 27 господарств з розведення свиней (68660 голів, у тому числі 5500 основних свиноматок), 11 господарств з розведення овець (14495 голів, у тому числі 8913 вівцематок і ярки), 19 господарств з розведення коней (1941 голова у тому числі 762 конематки). Значна частина господарств, мають статус племінного репродуктора, з розведення сільськогосподарських тварин, а саме, 187 у молочному (145444 голів з яких 65719 корів) та 24 у м'ясному (7121 голова та 2693 корів) скотарстві, 40 у свинарстві (69861 голів і 8257 свиноматок), 19 у вівчарстві (22803 голови та 14230 вівцематки та ярки), 20 у конярстві (1130 голів та 437 конематок). Слід відмітити, що у племінних заводах з розведення великої рогатої худоби, свинарства, вівчарства та конярства частка загального поголів'я становить 52,5%, а у репродукторах відповідно 47,5%.

Племінне поголів'я великої рогатої худоби молочного та комбінованого напрям продуктивності представлено 12 породами (табл. 3). Найбільшу частку займають тварини української чорно-рябої молочної (УР) породи – 39,6% (142 племінних статусів із загальним поголів'ям 126696 гол), далі голштинської (Г) – 39,5% (88 статусів та 126509 гол.) та української червоно-рябої молочної – 10,9% (УЕ, 48 статусів та 35003 гол.). Частка інших порід коливається і становить починаючи з найменшої від 0,1% англєрської (АН, 3 статуси з поголів'ям 467 гол.), 0,3% айрширської (АЙ, 2 статуси та 1108 гол.), 0,4% української бурої молочної (УБ, 2 статуси та 1206 гол.), 0,6% лебединської (ЛЕ, 4 статуси та 1790 гол.), 0,7% джерсейської (ДЖ, 3 статуси та 2307 гол.), 1,1% червоної степової (ЧС, 6 статусів та 3415 гол.), 1,4% швіцької (Ш, 3 статуси та 4365 гол.) до 2,7% симентальської (СИ, 12 статусів та 8689 гол.) і української червоної молочної (УЧ, 13 статусів та 8496 гол.). Слід відмітити, що поголів'я трьох найбільших за чисельністю порід зосереджено в усіх регіонах України, а їх основні осередки голштинської породи розміщені у Черкаській, Полтавській та Київській областях, української чорно-рябої у Вінницькій, Волинській, харківській та Хмельницькій, а української червоно-рябої молочної у Полтавській, Харківській, Черкаській та Чернігівській областях (табл. 3). Крім того, понад половина поголів'я айрширської породи територіально розміщена у Полтавській області, англєрської та джерсейської у Вінницькій, лебединської та української бурої молочної у Сумській, симентальської у Житомирській, української червоної молочної у Донецькій та швіцької у Дніпропетровській області. За спорідненістю порід найбільшу частку має чорно-ряба група – 79,1% або 253205 голів, далі йде червоно-ряба з 14% (44800 гол.), червона – 4,6% (14685 гол.) та група бурих порід – 2,3% (7361 гол.).

3. Частка загального поголів'я порід, типів та кросів сільськогосподарських видів у регіонах України, %

1*	Регіони:																														
	Вн	Вл	Днп	Днц	Жт	Зк	Зп	ІФ	Кв	Крв	Лг	Лв	Мк	Од	Пл	Рв	См	Тр	Хрк	Хрс	Хм	Чрк	Чрв	Чрг							
<i>Молочне і молочно-м'ясне скотарство – породи</i>																															
АЙ												6						94													
АН	62												27						11												
Г	0,6	1,4	3,8	0,8	2,5		0,4	0,3	12	3,2	0		5,9	1	12,1	1,7	9,1	9,4	1,2	1,7	9,4	12,6		10,7							
ДЖ	93,5	1,8																				4,7									
ЛЕ																	79,8									20,2					
СИ				13,6	59,8						3,1				11,4				0,9				3,5				2,8	5			
УБ																	100														
УЧ				8,4	57,6						8				23,3				2,7												
УЕ	9,8				0,3				3,2	5,2	3,3	0,2				2,4	12,3			1,9			14,4			25,6	5,1	16,4			
УР	15	10,7	0,4	0,8	3,3		2	1,2	10,1	2		3,1	0,1		8,4	8,2	2,6	6	10,2	1,8	10,8	3			0,2						
ЧС			32						47,7												20,4										
Ш																	5,8						3								
<i>М'ясне скотарство – породи, типи</i>																															
АА		6,1	2,6	5,2	6,7				11	22,2						6,4	6,3						11,3	11,8				10,4			
ВМ		85,5			10												4,5														
ЛІ		31,6			7,2						24,5				9,6									27,1							
ПД												62,6						17									20,4				
ПМ		15,1			4,8	6,9				15,9				35,3									22								
ЗТ																	100														
СУ			83,2												16,8																
СА			100																												
СМ								35												30	35										
УМ			100																												
ША		28,2						15,3		4,7						26,1									25,7						
<i>Свинарство – породи</i>																															
ВБ	3,4	2,3	0,9	4,5		1,5	8,6		6,6	6,5		24,3	3,6	3,8	15,3		0	6,3		1,3	10,1	0,1									
ДЮ				12,3				44												43,7											
ЛА	5,2		1,8				10,1	2,4	9,1				8,7	3	2	12,4			1,1	36,1			0,2	8							
ПЄ	30,6												30,1		6												33,3				
ПО											67	2,2				4,3						26,5									
УЕ																	100														
УК																	100														
УС																	100														
УР																	100														

Продовження таблиці 3

І	Вн	Вл	Днп	Днц	Жт	Зк	Зп	ІФ	Кв	Крв	Лг	Лв	Мк	Од	Пл	Рв	См	Тр	Хрк	Хрс	Хм	Чрк	Чрв	Чрг	
ЧБ																						100			
<i>Вівчарство – породи</i>																									
ДО																						100			
АМ	19,4														30,5						33,3	16,8			
АТ	16,4															32,4						51,2			
ЛК	100																								
МЕ													37,6						57				5,4		
ПК											22									88					
ПР	100																								
Р	10,8			0,7						8,9						79,6									
ТЛ	100																								
УГ	100																								
<i>Вівчарство (смушкові) – породи</i>																									
АК														77,9						9,4	12,7				
С																				100					
<i>Конярство – породи</i>																									
ВЕ																						100			
ГА																								100	
ГУ	100																								
НВ	29								40				31												
ОР	29,5						17				20,6			14,7			18,2								
РР	30,8						37				32,2														
Т											100														
ТР	100																								
УВ	8,8		15,9						16,3	11	6,4	3,7	3,5	15,2			19,2								
ЧВ	13,4		43,3	2,8						19,3	21,2														
<i>Птахівництво: кури – кроси</i>																									
К	77																				23				
Л															100										
НБ	100																								
НУ	100																								
РО	22,9						56,4															20,7			
ХЛ	100																								
ЛК	100																								
<i>качки – крос</i>																									
СТ																						100			
<i>гуси – породи</i>																									
Б																				100					

Продовження таблиці 3

І	Вн	Вл	Днп	Днц	Жт	Зк	Зп	ІФ	Кв	Крв	Лг	Лв	Мк	Од	Пл	Рв	См	Тр	Хрк	Хрс	Хм	Чрк	Чрв	Чрг		
С																			100							
<i>страуси – порода</i>																										
ЧА			67			33																				
<i>Рибництво – види</i>																										
БІ									100																	
АС												100														
БА								3,4	3,6			3,3		20,9					43,7	3,9		11,9			9,3	
БЕ									100																	
В									100																	
ВС									87													13				
КЛ									7,1			10		17,8			3,1		34,2	2,1		13,9	2,4		9,4	
КР									7,5			10,6		11,2		14	2,9		28,6	1,7		9,1	4,3		10,1	
ОЛ									12					88												
ОР							5,6			94,4																
СО									100																	
СЄ																			74,6			13			12,4	
СК								56,4																	43,6	
СТ									41,1					36,9												22
СД																			100							
ТБ								4,6						9,1					68,9	2,4		9,2			5,8	
ТС								4,2	13,2			4		13,2					47,8	2,3		9			6,3	
ФР												20,2				31								48,8		
Щ																			100							
<i>Бджільництво – породи</i>																										
КА						69,7		16	2,9			5,3				6,1										
УС			15,2		9,1				19,7						6		23,1		7,3	6,1		13,5				

I*– породи, тити, кроси та види

М'ясне скотарство України представлено 11 породами, серед яких абердин-ангуська порода займає 34,2% (АА, 6958 голів у 16 племінних статусах), поліська м'ясна – 14,2% (ПМ, 2888 гол у 7 статусах). Менше 10% займають волинська м'ясна (ВМ, 9,9% або 2013 голів у 4 господарствах), південна м'ясна (ПД, 9,7% або 1967 гол. у 5 господарствах), шаролезька (ША, 8,9% або 1816 гол. у 5 господарствах), лімузинська (ЛІ, 8,1% або 1641 гол. у 6 господарствах), сіра українська (СУ, 5% або 1012 гол. у 2 господарствах), симентальська м'ясна (СМ, 4,7% або 947 гол. у 3 господарствах), українська м'ясна (УМ, 2,2% або 445 голів) та світла аквітанська (СА, 0,5% або 98 голів). Основними центрами з розведення порід м'ясної худоби є Волинська, Дніпропетровська, Київська та Чернігівська області.

У структуру **племінного свинарства** України входять 10 порід. Розведенням великої білої (ВБ) породи займаються 32 господарства зі загальним поголів'ям 77290 голів, або 55,8%. Також, слід відмітити, породу ландрас (ЛА), де загальна частка становить 33,7%, або 46178 голів у 17 господарствах. Менше 3% мають транскордонні породи, а саме п'єтрен (ПЄ, 2,5% з поголів'ям 3434 гол.), дюрк (ДЮ, 2,7% з 3702 гол.) та уельс (УЕ, 0,5% з 749 гол.). Серед вітчизняних порід найбільшу частку має полтавська м'ясна (ПО), яку розводять у 4 господарствах і загальним поголів'ям 3675 голів (2,7%). Крім того, зареєстроване 1 племінне господарство української м'ясної (УК, 205 голів або 0,1%), української степової білої (УС, 1513 гол. або 1,1%), української степової рябої (УР, 123 гол. або 0,1%) у Херсонській області та червоної білопоясої (ЧБ, 1091 гол. або 0,8%) у Черкаській області.

За породним складом **племінне вівчарство** України складається з 9 популяцій, серед яких слід відмітити романівську (Р) породу з часткою 50,2% (4 статуси та 16043 гол.). Далі у порядку зниження загальної частки у структурі займають мериноландшаф (МЕ, 14% або 4475 голів у 4 господарствах, асканійська м'ясо-вовнова з кросбредною вовною та одеський, буковинський і дніпропетровський типи (АМ, 13,7%, 6 статусів та 4368 гол.), асканійська тонкорунна таврійський тип (АТ, 13,6% або 4335 голів у 4 господарствах), прекос (ПК, 4,1% або 1316 голів у 2 господарствах), придніпровська м'ясна дніпропетровського типу (ПР, 1,8% або 582 голови), лакон (ЛК, 1,2% або 368 гол), дорпер (ДО, 0,6% або 192 голови), темноглова латвійська (ТЛ, 0,6% або 199 гол.) та українська гірськокарпатська (УГ, 0,2% або 70 гол). Встановлено, що племінна робота в одному господарстві зосереджена з породами дорпер, лакон, придніпровська м'ясна, темноглова латвійська, українська гірськокарпатська. Смушкове вівчарство представлено асканійською каракульською (АК), яку розводять у 3 господарствах з чисельністю 5205 голів та сокільською (С) одного господарства Харківської області, де утримується 145 голів.

Племінне конярство України нараховує 39 суб'єктів, що займаються розведенням 10 порід коней. Найчисельнішою є популяція української верхової (УВ) породи, яка нараховує 956 голів (32,2%). Чистокровну верхову (ЧВ) розводять у 7 господарствах з поголів'ям 716 голів (24,1%). Серед зареєстрованих є орловська рисиста (ОР, 470 гол. – 15,8%), ганноверська (ГА, 256 гол. – 8,6%), російська рисиста (РР, 224 гол. – 7,5%), новоолександрівська вагозна (НВ, 138 гол. – 4,6%), вестфальська (ВЕ, 102 гол. – 3,4%), тракєненська (38 гол. – 1,3%), гуцульська (ГУ, 35 гол. – 1,2%) та торійська (Т, 36 гол. – 1,2%) породи.

Племінне птахівництво представлено курками яєчного та м'ясного напрямів (99,74% або 2962,6 тис. гол.), качками (0,23%), гусьми (0,02%) та страусами (0,01%). Кроси м'ясних курей займають 92% загального поголів'я. Господарств, що займаються розведенням 7 кросів курок зареєстровано 11 племінних статусів. Серед м'ясних кросів, це – «Кобб-500» (К, 1750,3 тис. голів) та «Росс-308» (РО, 980,7 тис. голів), а серед яєчних – «Ломанн» (Л, 40,1 тис. голів). Також присутні «Новоген Браун» (НБ, 29,3 тис. гол.), «Новоген Уайт» (НУ, 77,8 тис. гол.), «Хай-Лайн W-36» (ХЛ, 81,4 тис. гол.), «Ломанн-ЛСЛ-Класік» (ЛК, 33,0 тис. гол.). Качки представлені кросом «STAR-53 Н.У.» (СТ, 6,9 тис. голів), гуси породами – велика біла (Б, 0,2 тис. гол.) та велика сіра (С, 0,3 тис. гол.), а страуси породою чорний африканський (ЧА, 0,3 тис. гол.). Щодо розміщення племінного поголів'я птахів, то у Черка-

ській області утримують качок, у Харківській – гусей, а страусів у репродукторах Дніпропетровської та Закарпатської областей.

Племінне рибицтво представлене наступними видами: білуга (БІ, 7 голів та 1 статус), амурський сазан (АС, 489 гол. та 2 статуси), білий амур (БА, 2546 гол. та 13 статусів), бестер (БЕ, 230 гол. та 3 статуси), великоротий буфало (В, 81 гол. та 1 статус), веслоніс (ВС, 184 гол. та 2 статуси), осетер ленський (ОЛ, 466 гол. та 2 статуси), російський осетер (ОР, 286 гол. та 5 статусів), сибірський осетер (СО, 937 гол. та 2 статуси), сом європейський (СЄ, 536 гол. та 3 статуси), сом канальний (СК, 170 гол. та 2 статуси), стерлядь (СТ, 6295 гол. та 7 статусів), судак (СД, 325 гол. та 1 статус), товстолобик білий (ТБ, 2946 гол. та 9 статусів) та строкатий (ТС, 4155 гол. та 13 статусів), форель райдужна (ФР, 2345 гол. та 3 статуси), щука (Щ, 630 гол. та 1 статус). Щодо коропа, то у племінному рибицтві проходить поділ на рамчастого та лускатого. Чисельність коропа українського рамчастого (КР) становить 5217 голів, у тому числі любінського внутрішньопородного типу – 1359 голів, малолускатого внутрішньопородного типу лебединської заводської лінії – 150 голів та нивківської лінії (17 голів). Наявність поголів'я коропа українського лускатого (КЛ) становить 4825 голів, у тому числі любінський (701 голів) та нивківський (900 голів) внутрішньопородні типи.

Племінне бджільництво України – 10440 бджолосімей сформоване з господарств, які займаються удосконаленням карпатської (КА) та української степової (УС) порід. Удосконаленням селекційних ознак карпатської породи займаються 25 господарств зі загальним поголів'ям 7158 бджолосімей (68,5%), а українська степова відповідно 12 статусів та 3282 бджолосім'ї (31,5%).

Не менш цікавим є розташування племінних тварин сільськогосподарських видів за природно-кліматичними зонами України (табл. 4). У зоні Полісся сконцентроване поголів'я великої рогатої худоби молочного напрямку продуктивності (20247 голів), свиней (71842 гол.), овець (20195 гол.), птахів (2775,6 тис. гол.) та риб (20095 гол.) різних видів. Зона Лісостепу характерна для утримування великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності (10715 гол.) та бджіл (7253 гол.), а для степу утримування коней (1574 гол.).

4. Чисельність племінних тварин у природно-кліматичних зонах України, %

Види сільськогосподарських тварин	Природно-кліматичні зони:		
	Полісся	Лісостеп	Степ
Велика рогата худоба молочного напрямку	62,9	21,6	15,5
Велика рогата худоба м'ясного напрямку	26,5	52,8	20,7
Свині	51,9	20,2	27,9
Вівці	54,1	3,8	42,1
Коні	34,0	13,1	52,9
Птахи різних видів	92,5	0	7,5
Риби різних видів	62,5	18,7	18,8
Бджоли	23,8	69,5	6,7

Середній надій на одну корову в Україні за 2021 рік в усіх категоріях господарств становив 5155 кг, у тому числі у підприємствах 6863 кг, а у населення 4604 кг. В племінній частині популяції великої рогатої худоби надій 8130 кг на корову. Найвищі (6 т) значення за надоєм корів зафіксовані лише у трьох (Київська, Полтавська, Черкаська) областях (табл. 5). У Закарпатській та Одеській областях середній надій від корови знаходиться на рівні 3 т. Щодо надою від корів у підприємствах то він має суттєву перевагу (за винятком Закарпатської, Івано-Франківської, Луганської, Чернівецької) порівняно з середнім по країні. Найбільша перевага спостерігається у Тернопільській (+3835 кг) та Херсонській (+3165 кг) за середнього значення +998 кг. Протилежна ситуація відмічена з надоєм корів у населення. У 18 регіонах України значення має від'ємну динаміку з середнім значенням -416 кг та лімітами від -54 кг в Одеській до -1489 кг у Харківській областях. Надій корів активної частини попу-

ляції суттєво переважає (за винятком Чернівецької) середні значення в усіх формах господарств, а в Миколаївській та Тернопільській перевищує 10 т. Різниця значення надою корів активної частини проти середнього за усіма категоріями господарств становить +2463 кг.

5. Середній надій від однієї корови у регіонах в усіх категоріях господарств та їх племінній частині, кг

Регіон	В усіх категорія господарств: у тому числі			Племінна частина*
	разом	у підприємствах	у населення	
Вінницька	5892	7388	5357	8493
Волинська	4724	7565	4065	8815
Дніпропетровська	3770	5515	3386	7667
Донецька	5394	6023	5045	6706
Житомирська	4976	5509	4822	6444
Закарпатська	3474	1545	3492	
Запорізька	4535	5997	4287	7682
Івано-Франківська	5166	3322	5278	5259
Київська	6970	7545	6182	8877
Кіровоградська	5559	6195	5376	8505
Луганська	5304	4330	5617	6366
Львівська	5022	5235	5007	6823
Миколаївська	5112	7761	4741	10338
Одеська	3312	4073	3258	7212
Полтавська	6306	7193	5405	7995
Рівненська	4238	5594	4062	5717
Сумська	5217	6052	4647	8029
Тернопільська	5369	9204	4694	10244
Харківська	5783	7622	4294	9027
Херсонська	5459	8624	4978	8018
Хмельницька	5276	7544	4679	7829
Черкаська	6615	7011	5871	8026
Чернівецька	4778	4077	4808	4350
Чернігівська	5534	6820	4439	8550

* – середній надій від однієї корови за даними річного звіту, кг

Не менш важливою ланкою в селекції є рівень реалізації генетичного потенціалу молочної продуктивності корів у породах. Так, надій пробонітованих корів за 305 днів останньої закінченої лактації молочних порід становить: айрширська – 7039 кг (з крайніми значеннями показника від 4086 кг до 7238 кг), англєрська – 4166 кг (від 2110 кг до 4569 кг), голштинська – 9366 кг (від 4645 кг до 12465кг), джерсейська – 5431 кг (від 4752 кг до 5490 кг), лебединська – 5538 кг (від 3850 кг до 6429 кг), симентальська – 6413 кг (від 3318 кг до 8810 кг), українська бура молочна – 6431 кг (від 6118 кг до 6456 кг), українська червона молочна – 6484 кг (від 2261 кг до 7994 кг), українська червоно-ряба молочна – 7387 кг (від 4323 кг до 10395 кг), українська чорно-ряба молочна – 7857 кг (від 3418 до 12087 кг), червона степова – 4483 кг (від 3450 кг до 5816 кг), швіцька – 8967 кг (від 3382 кг до 9340 кг).

Аналіз виробництва продукції тваринництва засвідчив широкий діапазон як за основними показниками у межах сільськогосподарських видів, так і у різних форм власності (табл. 6). За звітний період було вирощено 3329,8 тис. тон сільськогосподарських тварин, у тому числі підприємствами 2359,3 тис. т або 71%, а господарствами населення 970,5 тис. т або 29%. Найбільше вирощено тварин усіх видів усіх категорій господарств Вінницької (650,4 тис. т), Черкаської (471,0 тис. т) та Дніпропетровської (362,8 тис. т) областей. За видами сільськогосподарських тварин встановлена перевага живої маси птиці (55%), свиней

(29%) та великої рогатої худоби (14%). Регіонами України з найбільшим вирощуванням великої рогатої худоби усіх категорій є – Івано-Франківська (38,2 тис. т), Хмельницька (34,9 тис. т), Львівська (32,4 тис. т), свиней – Київська (120,2 тис. т), Донецька (88,4 тис. т), Львівська (72,5 тис. т), овець та кіз – Закарпатська (6,0 тис. т), Одеська (3,4 тис. т), Запорізька (1,8 тис. т.), птиці свійської всіх видів – Вінницька (598,4 тис. т), Черкаська (394,4 тис. т), Дніпропетровська (303,9 тис. т), За категоріями господарств спостерігається перевага вирощених свиней та птиці у підприємствах, у той час як за великою рогатою худобою, вівцями та козами, кролями та кінями за господарствами населення. Слід відмітити, що реалізовано на забій коней і кролів стільки ж тон живої маси тварин скільки вирощено, а великої рогатої худоби, свиней та овець цей показник збільшився порівняно з вирощуванням відповідно на 1,7 тис. т, 16,6 тис. т та 0,9 тис. т живої маси тварин.

На 1 січня 2022 року було вироблено 2438,3 тис. т у забійній масі м'яса сільськогосподарських тварин, у тому числі 1720,4 тис. т, або 70% у підприємствах та 717,9 тис. т або 30% у господарствах населення. Найбільше було вироблено м'яса у забійній масі усіх видів у Вінницькій (471,0 тис. т), Черкаській (348,4 тис. т) та Дніпропетровській (290,1 тис. т). Середня жива та забійна маса тварин великої рогатої худоби реалізованої на забій у господарствах усіх категорій становить 293 кг та 173 кг, свиней – 122 кг та 89 кг, овець та кіз – 34 кг та 16 кг, коней – 370 кг та 218 кг та свійської птиці – 2,4 та 1,8 кг. На яловичину та телятину припадало 12,7% усього виробництва, свинину, баранину та козлятину, м'ясо птиці свійської, кролятини та конини відповідно 29,7%, 0,5%, 56,3%, 0,4 та 0,4%. Найбільше було вироблено м'яса свиней (60%) та свійської птиці (88%) у підприємствах, у той час як великої рогатої худоби (75%), овець та кіз (90), коней (97%) та кролів (94%) у населення. Щодо регіонів, то найбільше вироблено яловичини та телятини у Івано-Франківській (25,7 тис. т), Київській (22,9 тис. т) та Львівській (21,6 тис.т), свинини у Київській (82,9 тис. т), Донецькій (67,0 тис. т) та Полтавській (48,1 тис. т), баранини та козлятини у Закарпатської (3,2 тис. т), Одеської (1,7 тис. т) та Запорізької (1 тис. т), м'яса птиці свійських видів у Вінницькій (433,9 тис. т), Черкаській (294,2 тис. т) та Дніпропетровській (240,7 тис. т), м'яса кролів у Київській (1,5 тис. т), Житомирській (1,4 тис. т) та Черкаській (0,8 тис. т), конини у Житомирській (1,7 тис. т), Львівській (1,1 тис. т) та Тернопільській, Вінницькій (0,6 тис. т).

6. Основні показники виробництва продукції тваринництва

Показник	Сільськогосподарські види:					
	велика рогата худоба	свині	вівці та кози	коні	кролі	птиця
<i>Вирощено тварин у живій масі, тис. т, у т. ч.:</i>	475,1	971,2	24,6	12,1	21,4	1825,4
– підприємства	134,7	601,0	3,1	0,3	1,2	1619,0
– господарства населення	340,4	370,2	21,5	11,8	20,2	206,4
<i>Реалізовано на забій сільськогосподарських тварин у живій масі, тис. т, у т. ч.:</i>	526,8	987,8	25,5	12,1	21,4	1817,6
– підприємства	131,9	586,0	2,3	0,3	1,2	1596,8
– господарства населення	394,9	401,8	23,2	11,8	20,2	220,8
<i>Вироблено м'яса у забійній масі, тис. т, у т. ч.</i>	310,5	724,0	12,2	7,2	10,9	1373,5
– підприємства	77,9	431,9	1,2	0,2	0,7	1208,5
– господарства населення	232,6	292,1	11,0	7,0	10,2	165,0

Щодо показників відтворення у скотарстві, свинарстві та вівчарстві то середній вихід приплоду відповідно телят на 100 корів, поросят на 100 основних свиноматок та ягнят і козенят на 100 вівце- та козематок у підприємствах становить у середньому 67 телят (з крайніми значеннями у регіонах від 46 голів у Закарпатській до 73 голів у Волинській областях), 2177 поросят (від 426 голів у Луганській до 3638 голів у Івано-Франківській), 107 ягнят і козенят (від 39 голів у Вінницькій до 191 голови у Тернопільській).

Вироблено 8713,9 тис. т молока у господарствах усіх категорій, у тому числі у підприємствах 2767,7 тис. т та господарствах населення 5946,2 тис. т, а серед регіонів, слід відмітити, Полтавську (690,7 тис. т або 8%), Вінницьку (686,1 тис. т. або 8%), Хмельницьку (653,8 тис. т або 7,5%), Житомирську (487,6 тис. т або 5,6%) та Тернопільську (463,0 тис. т або 5%). Вироблено яєць від свійської птиці всіх видів у господарствах усіх категорій 14071,3 млн. шт, у тому числі в підприємствах 7012,8 млн. шт (49,8%) та господарствах населення 7058,5 млн. шт (50,2%), з найкращими показниками у Київській (3323,7 млн шт – 23,6%), Черкаській (753,4 млн. шт), Хмельницькій (725,4 млн. шт), Дніпропетровській (720,7 млн. шт) та Житомирській (718,5 млн. шт) областях. Вовни усіх видів вироблено 1497 т, у тому числі підприємства – 151 т та господарства населення – 1346 т, також, слід відмітити, Одеську з 705 т та Закарпатську з 158 т області. Виробництво меду становило 68558 т, з яких 685 т у підприємствах та 67873 (99%) у господарствах населення з кращими показниками у Житомирській (6151 т), Миколаївській (5426 т) та Хмельницькій (5437 т) областях.

Не менш цікавими є показники з виробництва основних видів продукції на особу (табл. 7). Для порівняння середніх значень, слід навести кращі і гірші області за виробництвом. Так, за виробництвом м'яса у забійній масі найкращими є Вінницька (310,0 кг), Черкаська (297,9 кг) та Волинська (113,8 кг), а гіршими Луганська (4,0 кг), Одеська (13,3 кг), Донецька, Запорізька, Миколаївська, Харківська (20 кг ... 28 кг) області. За виробництвом молока кращими – є Хмельницька (528,8 кг), Полтавська (507,2 кг) та Чернігівська (456,1 кг), гіршими – є Луганська (48,3 кг), Донецька (35,3 кг) та Дніпропетровська (78,9 кг). Виробництво яєць за кращими регіонами Київська (700 шт), Херсонська (652 шт), Черкаська (644 шт), а гіршими – Луганська (37 шт), Одеська (58 шт) та Донецька (148 шт).

7. Виробництво основних видів продукції на особу в 2021 році

Продукція	2021 рік
М'ясо (у забійній вазі), кг	58,9
Молоко, кг	210,6
Яйця, шт	340

Також слід зазначити, що на виробництво у підприємствах одного центнера приросту великої рогатої худоби витрачено 6,15 ц корм. од, у той час як на приріст свиней – 4,56 ц корм. од., одного центнера молока – 0,47 ц корм. од., на одну умовну голову великої рогатої худоби – 23,84 ц корм. од.

Висновки. За 2021 рік зареєстровано в усіх категоріях господарств 213335 тисяч голів сільськогосподарських тварин, де 118661,7 тис. голів у підприємствах та 94673,3 у господарствах населення. За сільськогосподарськими видами вони розподілились наступним чином: 94,8% займають свійська птиця усіх видів, 2,6% свині, 1,2% велика рогата худоба, 0,7% кролі, 0,5% вівці та кози і 0,1% коні. Виділена племінна частина популяції сільськогосподарських тварин займає 3519,2 тис. голів (крім бджільництва та рибництва), яка розміщена у 528 племінних статусах, в яких працюють над удосконаленням продуктивних якостей 63 порід, типів, кросів та видів. Середній надій корів у всіх категоріях господарств України становить 5155 кг, а племінної частини 8130 кг. У підприємствах надоено 6863 кг молока на корову, а у населення 4604 кг.

За звітний період було вироблено 8713,9 тис. т молока всіх видів у господарствах усіх категорій, у тому числі у підприємствах 2767,7 тис. т та господарствах населення 5946,2 тис. т, яєць від свійської птиці всіх видів у господарствах усіх категорій 14071,3 млн. шт, у тому числі в підприємствах 7012,8 млн. шт (49,8%) та господарствах населення 7058,5 млн. шт, вовни усіх видів вироблено 1497 т, у тому числі підприємства – 151 т та господарства населення – 1346 т, також, меду 68558 т, з яких 685 т у підприємствах та 67873 (99%).

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вдовиченко Ю. В., Писаренко А. В. Щодо перспектив розвитку галузі скотарства південного регіону України. *Науковий вісник «Асканія-Нова»*. Нова Каховка, 2017. Вип. 10. С. 136–147.
2. Войтенко С., Карунна Т., Желізняк І. Стан галузі тваринництва України. *Тваринництво України*. 2010. № 5. С. 5–8.
3. Гетя А. А., Супрун І. О. Сучасний стан та перспективи розвитку вітчизняного племінного свинарства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Тваринництво. 2021. Вип. 2 (45) С. 146–152 DOI:<https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.2.22>
4. Гладій М., Полупан Ю., Резникова Н., Прийма С. Генетичні ресурси молочного і м'ясного скотарства в Україні. *Тваринництво України*. 2018. №9–10. С. 14–20.
5. Ємцев В. Галузь скотарства в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Тваринництво України*. 2012. № 12. С. 2–7.
6. Ковальчук І. І., Ковальчук І. В., Морочківська А. В. Сучасний стан і перспективи розвитку галузі козівництва. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Тваринництво. 2021. Вип. 4 (47). С. 82–86 DOI:<https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2019.4.14>.
7. Кругляк О. В. Генетичні ресурси молочного скотарства України. *Економіка АПК*. 2018. № 1. С. 33–39.
8. Лихач В. Я., Лихач А. В., Фаустов Р. В., Кучер О. О. Сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняного свинарства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Тваринництво. 2021. Вип. 1 (44). С. 69–79 DOI:<https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.1.10>.
9. Сафонова Ю. О., Ведмеденко О. В. Сучасний стан та перспективи розвитку молочного скотарства в Україні. *Таврійський науковий вісник*. Херсон, 2015. № 93. С. 169–174.
10. Супрун І. О., Довга О. О. Динаміка племінного м'ясного скотарства в Україні. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Тваринництво. 2021. Вип. 1 (44). С. 92–97 DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.1.13>.

REFERENCES

1. Vdovychenko, Yu. V. and A. V. Pysarenko. 2017. Shchodo perspektyv rozvytku haluzi skotarstva pivdennoho rehionu Ukrainy – Regarding the prospects for the development of the livestock industry in the southern region of Ukraine. *Naukovyi visnyk «Askaniia-Nova» – Scientific Bulletin "Askania-Nova"* 10:136–147 (in Ukrainian).
2. Voitenko, S., T. Karunna, and I. Zhelizniak. 2010. Stan haluzi tvarynnytstva Ukrainy – The state of the livestock industry of Ukraine. *Tvarynnytstvo Ukrainy – Animal husbandry of Ukraine*. 5:5–8 (in Ukrainian).
3. Hetia, A. A., and I. O. Suprun. 2021. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku vitchyznianoho pleminnoho svynarstva – The current state and prospects for the development of domestic breeding pig breeding. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii «Tvarynnytstvo» – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. "Livestock" series*. 2(45):146–152 DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.2.22> (in Ukrainian).
4. Hladii, M., Iu. Polupan, N. Rieznykova, and S. Pryima. 2018. Henetychni resursy molochnoho i miasnoho skotarstva v Ukraini – Genetic resources of dairy and meat cattle breeding in Ukraine. *Tvarynnytstvo Ukrainy – Animal husbandry of Ukraine*. 9–10:14–20 (in Ukrainian).
5. Yemtsev, V. 2012. Haluz skotarstva v Ukraini: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku – Cattle breeding industry in Ukraine: current state, problems and development prospects. *Tvarynnytstvo Ukrainy – Animal husbandry of Ukraine*. 12:2–7 (in Ukrainian).
6. Kovalchuk, I. I., I. V. Kovalchuk, and A. V. Morochkivska. 2021. Suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku haluzi kozivnytstva – The current state and prospects for the development of the field of goat breeding. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii «Tvarynnytstvo» – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. "Livestock" series*. 4(47):82–86 DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2019.4.14> (in Ukrainian).

7. Kruhliak, O. V. 2018. Henetychni resursy molochnoho skotarstva Ukrainy – Genetic resources of dairy cattle of Ukraine. *Ekonomika APK –Economy of agro-industrial complex*. 1:33–39 (in Ukrainian).

8. Lykhach, V. Ya., A. V. Lykhach, R. V. Faustov, and O. O. Kucher. 2021. Suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku vitchyznianoho svynarstva – The current state and trends in the development of domestic pig farming. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo» – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. "Livestock" series*. 1(44):69–79 DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.1.10> (in Ukrainian).

9. Safonova, Yu. O., and O. V. Vedmedenko. 2015. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku molochnoho skotarstva v Ukraini – The current state and prospects for the development of dairy farming in Ukraine. *Tavriiskyi naukovyi visnyk – Taurian Scientific Bulletin*. 93:169–174 (in Ukrainian).

10. Suprun, I. O., and O. O. Dovha. 2021. Dynamika plemynnoho miasnoho skotarstva v Ukraini – Dynamics of tribal meat cattle breeding in Ukraine. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo» – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. "Livestock" series*. 1(44):92–97 DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.1.13> (in Ukrainian).

Одержано редколегією 17.10.2022 р.

Прийнято до друку 25.11.2022 р.